

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PROFESINIO MOKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-450
2, 6, 11, 13, 14, 17, 18, 20, 23, 26, 28, 29, 32, 33, 35, 36, 38, 39 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO
ĮSTATYMO NR. I-1489 12, 43 IR 56 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(TOLIAU – PROJEKTAI)
(TAP-22-1924, TAP-22-1925, TAP-22-1926)(TAIS NR. 22-12381(2), 22-12382(2), 22-14725)

Nr.

Vilnius

Skubos tvarka įvertinę Projektų ir kartu su jais pateiktų dokumentų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 (toliau – Profesinio mokymo įstatymas) 2, 6, 11, 13, 14, 17, 18, 20, 23, 26, 28, 29, 32, 33, 35, 36, 38, 39 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr. 1):

1. Siūlytume Projekte Nr. 1 nevertoti konkrečios įstaigos – Studijų kokybės vertinimo centro – pavadinimo. Praktikoje dažnai iškyla sunkumų tokioms įstatymuose numatytoms įstaigoms keičiant įstaigos teisinę formą, statusą ar pavadinimą, kai kartu būtina keisti susijusius įstatymus – procesas užtrunka ir sprendimai yra priimami lėtai. Tai neatitinka teisėkūros ekonomiškumo ir proporcingumo principų, todėl siūlome naudotis kitomis sąvokomis, kaip antai „Vyriausybės (arba švietimo, mokslo ir sporto ministro) įgaliota institucija (įstaiga)“, o visus argumentus, kodėl tai turėtų būti Studijų kokybės vertinimo centras, išdėstyti aiškinamajame rašte. Ši pastaba taip pat taikytina nuostatai dėl nuorodos į Valstybinį studijų fondą.

2. Profesinio mokymo įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje ir 6 straipsnio 8 dalyje nurodyta sąvoka „*kita kvalifikacija*“. Neaišku, koks santykis tarp „*kitos*“ kvalifikacijos ir „*antrosios*“ kvalifikacijos, kuri minima Profesinio mokymo įstatymo 6 straipsnio 8 dalyje. Siūlome papildyti aiškinamąjį raštą, išsamiau paaiškinant šių sąvokų skirtumus.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad papildžius Profesinio mokymo įstatymo 2 straipsnio 8 dalį nauju sakiniu („*Šiame įstatyme nustatytais atvejais pirminis profesinis mokymas gali būti teikiamas asmeniui, siekiančiam įgyti kitą kvalifikaciją*“), tampa neaiškus šios nuostatos santykis su tęstinio profesinio mokymo institutu (pvz., žr. Profesinio mokymo 2 straipsnio 23 dalį – tęstinis profesinis mokymas yra skirtas ir kitai kvalifikacijai įgyti). Siūlome įvertinti šį aspektą.

3. Profesinio mokymo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 3 punkte pateikiama nuoroda tikslintina, remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), 77 punktu – aukštesnės teisinės galios teisės akte turėtų būti vengiama nuorodų į *konkrečius* žemesnės galios teisės aktus; tokiu atveju gali būti formuluojama nurodant ne konkretų, o bendrinį teisės akto pavadinimą ir subjektą, kuris tvirtina tą

teisės aktą. Ši pastaba taip pat taikytina Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 2 daliai, 6 daliai, 8 dalies 2 punktui ir kt.

4. Remiantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 13 straipsnio 2 dalimi, įstatymo sudedamąja dalimi nėra dalies (punkto) pastraipa. Šiuo požiūriu tikslintina Profesinio mokymo įstatymo 6 straipsnio 8 dalies dalis, pateikiama iš naujos eilutės, jai suteikiant toliau iš eilės einantį numerį. Atkreipiame dėmesį, kad papildžius straipsnį papildoma dalimi būtina patikrinti, ar nekeičiama daugiau kaip pusė straipsnio dalių – tokiu atveju visas straipsnis turėtų būti dėstomas nauja redakcija.

5. Būtina patikslinti Profesinio mokymo įstatymo 11 straipsnio 6 punkto tekstą, atsižvelgiant į 4 pastabą (dėl dalių numeracijos).

6. Atkreipiame dėmesį, kad Profesinio mokymo įstatyme vartojamos sąvokos „*asmuo*“, „*fizinis asmuo*“ ir „*juridinis asmuo*“. Atsižvelgiant į pakeitimus, siūlome patikslinti nuo Profesinio mokymo įstatymo 13 straipsnio vartojamas sąvokas, siekiant užtikrinti, kad teisės aktu nustatytas teisinis reguliavimas atitiktų Teisėkūros pagrindų įstatymą ir būtų logiškas, nuoseklus, glaustas ir suprantamas.

7. Pažymėtina, kad Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnyje nurodyti terminai yra skaičiuojami skirtingai (dienomis ir darbo dienomis) – siekiant aiškumo, siūlytina ne tik 14 straipsnyje, bet ir visame Projekte Nr. 1 suvienodinti terminų skaičiavimo metodą.

8. Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje pateikiamos nuostatos apie valstybės rinkliavos mokėjimą. Siūlome papildyti aiškinamąjį raštą nuostatomis, ar bus reikalinga priimti (ar pakeisti) šią nuostatą įgyvendinančius teisės aktus ir, jeigu taip, tai kokius.

9. Būtina patikslinti Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 3 dalies, 6 dalies ir 8 dalies 3 punkto tekstą, atsižvelgiant į kituose šio straipsnio dalyse vartojamą nuostatą „jų padaliniais, *įsteigtiems Lietuvos Respublikoje*“.

10. Siūlome patikslinti vertinamojo pobūdžio nuostatas „*kai yra objektyvių priežasčių*“ (Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 10 dalis), „*pagal poreikį*“ (38 straipsnio 2 dalis) arba jų atsisakyti.

11. Siekiant aiškumo, siūlome patikslinti Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 11 dalies nuostatą, įrašant žodį „bet“: „nedelsiant, *bet* ne vėliau kaip...“.

12. Būtina patikslinti Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 14 dalį, pateikiamoje nuorodoje į pirmą kartą vartojamo teisės akto pavadinimą įrašant žodžius „Lietuvos Respublikos“.

13. Remiantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 13 straipsnio 2 dalimi, įstatymo straipsnio dalį sudaro punktai ir papunkčiai, tačiau pagal Rekomendacijų 37.4 papunktį jie turi būti žymimi kitaip nei Projektu Nr. 1 keičiamo Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 19 ir 20 dalyse. Šiuo požiūriu būtina patikslinti minėtas straipsnio dalis.

14. Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio pakeitimas parengtas nesilaikant Rekomendacijų 137 punkto, todėl jis turėtų būti patikslintas, atsižvelgiant į numatytą vėlesnį Projekto Nr. 1 nuostatų įsigaliojimą, pagal nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliosiančią redakciją. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio keičiamose 4 ir 6 dalyse skaičiai nurodomi žodžiais („*vienas*“) ir skaitmenimis („9“, „4“, „5“). Siūlytume patikslinti ir suvienodinti šio straipsnio tekstą, visus skaičius nurodant vienodai.

15. Profesinio mokymo įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje pateikiama nuostata „švietimo, mokslo ir sporto ministras...*gali nustatyti* vietų skaičių..“, taip įtvirtinant ministrui *galimybę*, bet ne *pareigą* minimą skaičių patvirtinti. Tokia diskrecijos teisė sukuria teisinio neapibrėžtumo būklę, kuri

yra teisiškai ydinga. Siūlome patikslinti šią nuostatą, nurodant, kad ministras „*nustato vietų skaičių*“. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad šioje dalyje numatomi veiksmai tiek švietimo, mokslo ir sporto ministrui, tiek Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – siūlytume patikslinti tokio atskyrimo būtinybę ir išdėstyti teisinius argumentus aiškinamajame rašte.

16. Siūlytume patikslinti Profesinio mokymo įstatymo 18 straipsnio 6 dalį, nurodant, kas ar kokia tvarka vertina profesinio mokymo įstaigos galimybes kokybiškai suteikti kvalifikaciją.

17. Siūlome patikslinti Profesinio mokymo įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje numatytą nuostatą „*gali būti* pritaikomi“, pakeičiant ją „*pritaikomi*“.

18. Siūlome papildomai apsvarstyti, ar nėra poreikio keisti Profesinio mokymo įstatymo 27 straipsnį. Profesinio mokymo įstatyme teisinis reguliavimas yra sudėliotas taip, kad atskiros funkcijos (įskaitant atitinkamų teisės aktų tvirtinimą), priskirtos švietimo, mokslo ir sporto ministrui, yra nurodytos atskiruose straipsniuose. Siekiant teisėkūros ekonomiškumo, siūlome iš esmės peržiūrėti Projekto Nr.1 10 straipsnyje dėstomo Profesinio mokymo įstatymo 26 straipsnio 2 dalį, ir nekartoti tų konkrečių teisės aktų pavadinimų, kurie yra nurodyti kituose Profesinio mokymo įstatymo straipsniuose (pakanka blanketinės nuorodos, kad ministras atlieka kitas šio įstatymo nustatytas funkcijas). Analogiška pastaba taikytina ir kt. straipsniams, kuriuose vardijamos kitų ministrų funkcijos.

19. Siūlytume papildyti Projekto Nr. 1 10 straipsnį ir pripažinti netekusiu galios Profesinio mokymo įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 13 punktą, nustatantį, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerija „*rengia Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisykles*“ kaip perteklinę ir nesukuriančią pridėtinės vertės), nes kituose Projekto Nr.1 straipsniuose yra nurodyta, kad minėtas Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklės tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras (abejotinas poreikis įstatyme reglamentuoti itin smulkias funkcijas, savo esme bendrąsias funkcijas, pvz., teisės aktų rengimas, darbuotojų mokymas ir pan.)

Atkreipiame dėmesį, kad formuluojant atitinkamų institucijų funkcijas, turėtų būti vadovaujamosi vidaus reikalų ministro 2007 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. 1V-15 (2020 m. gegužės 19 d. įsakymo Nr. 1V-478 redakcija) patvirtintų Ministerijų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų nuostatų rengimo rekomendacijų nuostatomis.

20. Siūlome patikslinti Profesinio mokymo įstatymo 36 straipsnio 2 dalį, atsižvelgiant į straipsnio pavadinimą ir toliau visame straipsnyje vartojamą sąvoką (vietoje „*savivaldybės*“ nurodyti „*savivaldybių*“).

21. Profesinio mokymo įstatymo 36 straipsnio 4 dalies 3 punkte vartojama formuluotė „*vaiko priežiūros atostogos*“ nederą su Darbo kodekse (131, 134 ir kt. straipsniai) nurodoma tikslinių atostogų rūšimi – „*atostogos vaikui prižiūrėti*“. Būtina tikslinti.

22. Projekto Nr.1 19 straipsnio 6 dalyje duodama nuoroda į „*paramą, skirtą Profesinio mokymo įstatymo 38 straipsnio 2 dalies pagrindu <...>*“. Atkreipiame dėmesį, kad čia turi būti nuoroda į iki šio įstatymo 17 straipsnio įsigaliojimo galiojusią Profesinio mokymo įstatymo 38 straipsnio 2 dalį. Būtina patikslinti.

23. Atkreipiame dėmesį, kad turėtų būti keičiami ir kiti Profesinio mokymo įstatymo straipsniai, kurie Projekte Nr.1 nėra siūlomi keisti:

- *Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio 14 dalis („Profesinio mokymo įstaigos direktorius skiriamas, vertinamas, nuo pareigų nušalinamas ir atleidžiamas Švietimo įstatyme nustatyta tvarka“), derinant su Vyriausybei pateikto Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 7, 8, 9, 10, 11, 14,*

19, 20, 21, 23, 25, 29, 36, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 49, 52, 53, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 67, 69 ir 70 straipsnių pakeitimo įstatymo ir įstatymo papildymo 56⁴ straipsniu įstatymo projekto (TAIS Nr. 22-14229) 26 straipsnio nuostatomis (nušalinimas nėra reglamentuojamas), taip pat žr. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022 m. lapkričio 1 d. išvados Nr.NV-3109 8 pastabą;

- *Profesinio mokymo įstatymo 22 straipsnio 6 dalis („Kiekviena profesinio mokymo įstaiga turi ne rečiau kaip kartą per metus supažindinti bendruomenę ir savo interneto svetainėje viešai skelbti profesinės įstaigos vadovo metų veiklos ataskaitą. Ši ataskaita svarstoma Švietimo įstatymo nustatyta tvarka“)*, priklausomai nuo to kaip bus keičiamas aukščiau minėto Vyriausybei pateikto projekto 26 straipsnis (žr. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022 m. lapkričio 1 d. išvados Nr.NV-3109 10 pastabą);

- siūlome įvertinti, ar nėra poreikio keisti *Profesinio mokymo įstatymo 33 straipsnio 2 dalį*, kurioje nurodomos savivaldybės vykdomosios institucijos funkcijos, atsižvelgiant į tai nuo 2023 m. balandžio 1 d. Vietos savivaldos įstatyme keičiasi savivaldybės vykdomosios institucijos samprata (bus savivaldybės meras).

24. Pažymėtina, kad Vyriausybė 2022 m. spalio 26 d. posėdyje priėmė Vyriausybės posėdžio sprendimą (protokolo Nr. 58, 18 klausimas) - *Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2022 m. spalio 20 d. nutarimą Nr. KT130-N13/2022 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto (2018 m. birželio 29 d. redakcija) 9 straipsnio 2 dalies 2 punkto, 9 straipsnio 2 dalies (2021 m. gruodžio 23 d. redakcija) 3 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau – Konstitucinio Teismo nutarimas), kuriame nustatyta, kad Vidaus tarnybos statuto nuostatos tiek, kiek šiame statute įtvirtinta nepriekaištingos reputacijos sąlyga susieta su visomis nusikalstamomis veikomis, nediferencijuojant jų pagal pavojingumą ir pobūdį ir neatsižvelgiant į atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindą, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, taip pat įvertinant tai, kad teisinis reguliavimas dėl nepriekaištingos reputacijos instituto, siekiant tinkamai įgyvendinti Konstitucinio Teismo nutarimą, turi būti peržiūrėtas kompleksiskai, pavesti Vidaus reikalų ministerijai bendradarbiaujant su Teisingumo ministerija ir kitomis ministerijomis pagal kompetenciją nustatyti, kokie įstatymai, įgyvendinant Konstitucinio Teismo nutarimą, turi būti pakeisti, ir iki 2022 m. gruodžio 1 d. pateikti Vyriausybei atitinkamus pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo.* Atkreipiame dėmesį, kad šiuo aspektu turėtų būti įvertinta, ar Profesinio mokymo įstatyme normos dėl nepriekaištingos reputacijos dera su minėtu Konstitucinio Teismo nutarimu.

25. Laikantis Rekomendacijų 207.3 papunkčio reikalavimų, turėtų būti patikslintas Projektas Nr. 1 ir Projekto Nr. 1 lyginamasis variantas, kuriame naujos redakcijos straipsnio ir (ar) jo sudedamųjų dalių tekste daromi pakeitimai paryškunami (paryškintu šriftu rašomi tik pakeitimai, t. y. esami teisės akto paryškinimai panaikinami), o siūlomas išbraukti tekstas perbraukiamas plona linija. Pakeitimai rašomi paryškintu šriftu po siūlomų išbraukti žodžių. Kai kurie pakeitimai atlikti Projekte Nr. 1, tačiau nepažymėti Projekto Nr. 1 lyginamajame variante, kai kur likę netikslumų pačiame Projekte Nr. 1. Šiuo požiūriu tikslintini Projektu Nr. 1 keičiamų straipsnių pavadinimai, keičiamos sąvokos, straipsnių tekstas, tekste pateikiami straipsnių numeriai ir kt. (ypatingai atkreipiant dėmesį į Profesinio mokymo įstatymo 14 straipsnio 18 dalį, 36 straipsnio 3 dalį ir kt.).

26. Atkreipiame dėmesį, kad aiškinamajame rašte nurodyti ne visi teisės aktai, kurie turės būti priimami ar keičiami įgyvendinant Projekto Nr.1 nuostatas, pvz., nenurodyta, kad bus keičiami Studijų kokybės centro nuostatai, patvirtinti švietimo ir mokslo ministro 2016 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. V-1002 ir pan.

Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 (toliau – Švietimo įstatymas) 12, 43 ir 56 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr. 2):

27. Siekiant teisėkūros ekonomiškumo siūlytume apsvarstyti galimybę sujungti Projektą Nr. 2 su kitu Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtu ir Vyriausybei pateiktu projektu – Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 7, 8, 9, 10, 11, 14, 19, 20, 21, 23, 25, 29, 36, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 49, 52, 53, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 67, 69 ir 70 straipsnių pakeitimo įstatymo ir įstatymo papildymo 56⁴ straipsniu įstatymo projektu (TAIS Nr. 22-14229), nes keičiamos tos pačios Švietimo įstatymo nuostatos (43 ir 56 straipsniai). Kadangi numatyta skirtinga šių abiejų Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektų įsigaliojimo data, taip pat ir siūlomos skirtingos formuluotės (žr. Švietimo įstatymo 43 straipsnio 7 dalies keitimą), būtina nurodyti papildomas nuostatas dėl sujungto projekto įsigaliojimo, taip pat pateikti atitinkamus paaiškinimus aiškinamuosiuose raštuose (tai ypač būtų aktualu, jei šie projektai bus svarstomi ne viename Vyriausybės posėdyje).

28. Siūlome patikslinti Projekto Nr. 2 1 ir 2 straipsnius, kuriems taikytina ir 3 pastaba (dėl nuorodos į žemesnės galios teisės aktą).

29. Projekto Nr. 2 2 straipsnio pavadinimą reikia patikslinti – turi būti nurodyta „43 straipsnio pakeitimas“. Taip pat 2 straipsniui taikytina 1 pastaba (dėl konkretaus įstaigos pavadinimo nurodymo).

Teisės grupės patarėja

Renata Adomaitytė-Šliogerienė

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Daiva Gubistienė

Renata Adomaitytė-Šliogerienė, mob.tel. +37066842286, el.p. renata.adomaityte-sliogeriene@lrv.lt

Daiva Gubistienė, tel. 8 52 098736, el.p. daiva.gubistiene@lrv.lt